

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 Ps 366380 20 Rev
Sarajevo, 23.04.2021. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Fatima Imamović kao predsjednica vijeća, Suad Kurtović i Snježana Malešević, kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja: K. S. ..., koga zastupa Pravobranilaštvo ..., protiv tuženog: R. B. BiH d.d. S. ..., koga zastupa punomoćnica N. H.-Dž., dipl. pravnica, zaposlenica tuženog, radi naknade štete, v.s. 10.574,52 KM, odlučujući o podnesenoj reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 366380 15 Pž od 11.05.2020. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 23.04.2021. godine, donio je sljedeću:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka nastalih u povodu revizije se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 366380 13 Ps od 26.09.2014. godine:

„Obavezuje se tuženi da tužitelju na ime naknade štete isplati iznos od 10.574,52 KM, sa zakonskom zateznom kamatom u skladu sa Zakonom o visini stope zatezne kamate, počev od 26.12.2000. godine do isplate.

Tužitelj se odbija sa zahtjevom za naknadu troškova postupka.“

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 366380 15 Pž od 11.05.2020. godine:

„Žalba tuženog se usvaja, pa se prvostepena presuda preinačava, tako što se, odbija tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio obavezivanje tuženog na isplatu iznosa od 10.574,52 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 26.12.2000. godine, pa do isplate, kao neosnovan.“

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. Zakona o parničnom postupku koja je učinjena

u postupku pred drugostepenim sudom i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom revizijskom sudu da usvajanjem revizije pobijanu presudu preinači na način da u cijelosti usvoji tužbeni zahtjev tužitelja, ili pak ovu ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovni postupak. Ističe zahtjev za naknadu troškova revizijskog postupka u vidu troškova sastava u iznosu od 960,00 KM.

U odgovoru na reviziju tuženi, osporavajući njenu osnovanost, predlaže da se revizija odbije, kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u svemu saglasno odredbama člana 241. Zakona o parničnom postupku („Službene novine FBiH“, broj: 53/03, 73/05 i 19/06), prema kojima se, saglasno odredbi člana 106. stav (2) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Službene novine FBiH“, broj: 98/15), ima provesti postupak u ovoj pravnoj stvari, - u daljem tekstu: ZPP), revizijski sud je utvrdio da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, a ni razlozi na koje pazi po službenoj dužnosti.

Prema sadržajima spisa predmeta vidljivo je, prema navodima tužbe podnesene prvostepenom sudu dana 17.07.2013. godine, ispravljene na pripremnom ročištu, da je predmet spora u ovoj pravnoj stvari tužbeni zahtjev tužitelja, kojim traži da se tuženi obaveže da mu na ime naknade štete isplati iznos od 10.574,52 KM, sa zakonskom zateznom kamatom u skladu sa Zakonom o visini stope zatezne kamate, počev od 26.12.2000. godine do isplate.

Osnovanost tužbenog zahtjeva tužitelj zasniva na činjeničnim tvrdnjama:

- a) Tužitelj sa pravnim prednikom tuženog - M. b. d.d. S. -zaključuje Ugovor o komisionu, kojim se tužitelj obavezuje deponovati novčana sredstva kod tuženog sa namjerom davanja dugoročnih i kratkoročnih kredita, pravnim, fizičkim licima i samostalnim radnjama. (u daljem tekstu: Ugovor o komisionu)
- b) Uz Ugovor o komisionu zaključuju: anekse broj: 1,2, 3 i 4.
- c) Aneks 1 tužitelj zaključuje sa pravnim prednikom tuženog M. b. d.d. S., a anekse 3 i 4 sa tuženim, kao njegovim pravnim sljednikom.
- d) Ugovorom o komisionu, aneksima Ugovor o komisionu tuženi se obavezao da će u svoje ime a za račun tužitelja obavljati bankarske poslove po kreditima koji se odobravaju iz namjenski deponovanih sredstava K. S. te da će poduzimati mjere za naplatu dosjelih potraživanja sudskim putem, a što podrazumijeva pokretanje sudskih postupaka i učestvovanje - zastupanje u tim postupcima (član 3. Ugovor o komisionu).
- e) Osnovom Ugovora o komisionu i plasiranih sredstava pravni prednik tuženog M. b. d.d. S. zaključuje Ugovor o kreditu sa korisnikom kredita Š. S. broj: ... od 31.07.1998. godine, osnovom kojeg se korisniku kredita daje i plasirala kredit u iznosu od 10.000,00 KM. (u daljem tekstu: Ugovor o kreditu)

f) U cilju naplate potraživanja iz Ugovora o kreditu tuženi, putem punomoćnice S. I., advokatice iz S. pokreće izvršni postupak kao tražilac izvršenja protiv izvršenika Š. S. radi naplate duga 10. 574,52 KM, koliki dug iznosi na dan 16.02.2000. godine, prijedlogom za izvršenje od 26.02.2000. godine zavedenim kod Općinskog suda u S. pod brojem: I 16828/00, kasnije pod brojem I2509/05.

g) U tom postupku sud tuženom, kao tražitelju izvršenja, upućuje dopise i to: 07.02.2005. godine i 29.06.2005. godine. u kojima ga poziva da uredi prijedlog i dostavi isti u 4 primjerka u roku od 30 dana pod prijetnjom odbačaja.

h) Tuženi nije postupio po ovim dopisima suda, pa se rješenjem tog suda broj: I 2509/05 od 16.10.2005. godine prijedlog za dozvolu izvršenja odbacuje kao neuredan.

i) Nakon odbačaja tražilac izvršenja je uputio sudu prijedlog za nastavak postupka 19.10.2005. godine ali sud po ovom prijedlogu nije donosio odluke, obzirom kako to sud obrazlaže u dopisu od 10.09.2012. godine da je postupak pravosnažno okončan te se nije mogao tražiti nastavak postupka pod istim brojem.

j) Protiv rješenja suda od 19.10.2005. godine tuženi nije izjavio žalbu i isto je postalo pravomoćno dana 16.11.2005. godine.

k) Nakon odbačaja prijedloga tuženi nije više ni pokušavao, a niti podnosio novi prijedlog za izvršenje zbog čega je uskraćena mogućnost da se pravnim sredstvima sudskim putem izvrši pokušaj naplate duga.

l) Uvidom u prijedlog za izvršenje vidljivo je da je tuženi u prijedlogu pogrešno naznačio kao tražioca izvršenja K. S. po komisionaru R. B., a po punomoćnici S. I..

m) Trebalo je označiti kao tražioca izvršenja, R. B. po punomoćniku S. I. a shodno članu 3 Ugovora.

n) Tužitelj i tuženi dana 12.07.2012. godine zaključuju Ugovor o cesiji po kojem je tuženi, po osnovu Ugovora o komisionu, prenio sva potraživanja na K. S., što uključuje i predmetno potraživanje iz osnova Ugovora o kreditu zaključen između tuženog i Š. S..

o) Međutim prenos potraživanja na K. S. iz osnova Ugovora o kreditu koji je tuženi zaključio sa Š. S. je onemogućen i ovaj je izostao upravo zbog navedenih propusta tuženog.

čime, je propustima tuženog, kao komisionara, za tužitelja, kao komitenta iz odnosa zasnovanog Ugovorom o komisionu nastala šteta u visini utuženog potraživanja u iznosu od 10.574,52 KM.

Odlučujući o navedenom tužbenom zahtjevu, u dijelu odlučnom za donošenje odluke o reviziji - osnovanost prigovora tuženog o zastarjelosti zahtjeva tužitelja za naknadu štete - u okviru kojeg tuženi već u odgovoru na tužbu ističe ovaj prigovor u smislu člana 376. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 57/89, „Službeni list SR BiH“, broj: 2/92 i 13/93, 13/94 „Službene novine F BiH“, broj: 29/03 i 42/11 - u daljem tekstu: ZOO), prvostepeni sud ne prihvata njegovu osnovanost.

Navedeno, kako smatra prvostepeni sud, jer su tužitelj i tuženi dana 12.07.2012. godine zaključili Ugovor o cesiji, kojim ugovorom je tuženi prenio sva potraživanja na K. S., uključujući predmetno potraživanje iz osnova Ugovora o kreditu zaključenog između

tuženog i Š. S., te je tužitelj tek iz dopisa iz 10.09.2012. godine upućenog od prvostepenog suda saznao da je rješenjem od 19.10.2005. godine prijedlog odbačen kao neuredan, da je predmetno rješenje pravomoćno 16.11.2005. godine i spis arhiviran 28.06.2006. godine, dok je tužba u ovoj pravnoj stvari podnesena dana 17.07.2013. godine, čime nije protekao subjektivni rok zastarjelosti iz člana 376. ZOO-a.

Odlučujući o izjavljenoj žalbi tuženog na navedenu presudu prvostepenog suda drugostepeni sud pobijanom presudom ne prihvata i njegov zaključak i odluku u pogledu neosnovanosti prigovora o zastarjelosti zahtjeva, čime se njegov tužbeni zahtjev pokazuje neosnovanim.

Navedeno, kako to smatra drugostepeni sud, što, prvostepeni sud je pravilno zaključio da je predmet spora naknada štete (prouzrokovane nečinjenjem, odnosno propuštanjem od strane tuženog), međutim, prilikom odlučivanja o prigovoru zastare potraživanja, pogrešno je primijenio materijalno pravo, zanemarujući osnov tužbenog zahtjeva, pa je žalbom tuženog prvostepena presuda dovedena u pitanje.

U konkretnom slučaju, kako smatra, radi se o povredi ugovornih obaveza i naknadi štete zbog povrede ugovornih obaveza, u kom slučaju se ima primijeniti član 376. stav 3. ZOO-a, odnosno opšti zastarni rok od 5 (pet) godina predviđen članom 371. istog Zakona, a sve u vezi sa članom 186. ZOO-a, koji propisuje da se obaveza naknade štete smatra dospelom danom nastanka štete.

Kako je obaveza naknade štete koja je načinjena povredom ugovorne obaveze (propust tuženog da preuzmu sve radnje u izvršnom postupku radi naplate potraživanja), kako to smatra drugostepeni sud, vezana za donošenje rješenja o odbačaju prijedloga za izvršenje od 19.10.2005. godine, koje je postalo pravomoćno dana 16.11.2005. godine (obzirom da nisu izvođeni dokazi na okolnost prijema, odnosno saznanja tuženog za rješenje), to se od narednog dana ima računati zastarni rok, u smislu odredbe člana 361. ZOO-a.

Vezujući rok zastarjelosti za datum donošenja rješenja o odbačaju prijedloga za izvršenje, odnosno za datum njegove pravomoćnosti, te cijeneći da je tužba podnesena dana 17.07.2013. godine, drugostepeni sud nalazi da je shodno članu 371. a u vezi sa odredbom člana 376. stav 3. ZOO-a, prigovor zastare osnovan, iz kojeg razloga, procesno pravnim ovlaštenjem sadržanim u odredbi člana 229. stav 1. tačka 4. ZPP-a, prvostepena presuda preinačava na način da odbija tužbeni zahtjev tužitelja.

Pri navedenom zaključku i odluci drugostepeni sud ne prihvata zaključak prvostepenog suda da rok zastarjelosti treba računati od dana saznanja tužitelja za nastalu štetu (što bi bio dan zaključenja Ugovora o cesiji - 12.07.2012. godine), a ne dopis suda od 10.09.2012. godine, kako to pogrešno navodi prvostepeni sud, jer se u konkretnoj pravnoj stvari radi o naknadi štete zbog povrede ugovorne obaveze, u kom slučaju se rok zastarjelosti računa od dana povrede ugovorne obaveze, a imajući u vidu i činjenicu da je svakako protekao opšti zastarni rok od 5 (pet) godina od dana nastanka štete.

Po ocjeni revizijskog suda, izloženi stav drugostepenog suda o postojanju zakonskih osnova koji opravdavaju istaknuti prigovor tuženog o zastarjelosti zahtjeva tužitelja ima svoje uporište u pravilima materijalnog prava primjenom kojih se ima sagledati razrješenje navedenog materijalno pravnog prigovora.

Naime, slijedom izloženog, tužitelj osnovanost svoga tužbenog zahtjeva zasniva na Ugovoru o komisionu, pravima i obavezama iz ovoga i propustima tuženog, uslijed kojih je tužitelju nastala šteta povredom ugovorne obaveze.

Komision je takav privredni posao u kome se jedna strana obavezuje da će izvršiti neki privredni pravni posao u svoje ime a za račun druge strane, a druga će joj strana za to platiti, odnosno, kako je to određeno odredbom člana 771. ZOO-a:

“Ugovorom o komisionu obavezuje se komisionar da za naknadu (proviziju) obavi u svoje ime i za račun komitenta jedan ili više poslova koje mu povjerava komitent”.

Sličnu, mada užu, definiciju sadrži i član 15. Zakona o trgovini („Službene novine FBiH“, broj: 2/95), prema kojem: “Ugovorom o komisionu smatra se naročito prodaja ili kupovina robe u svoje ime, a za račun komitenta”.

Po svojoj pravnoj prirodi, ugovor o komisionu je ugovor o nalogu (član 772 ZOO). Stoga se na njega primjenjuju odredbe ZOO-a naloga (član 749. - 770.), “ako pravilima o komisionu nije drugačije određeno” (član 772. ZOO). Prema sistematizaciji Zakona o trgovini, komision pripada trgovinskim uslugama (član 11).

Dakle, komisionar, koji se obavezuje da za naknadu (proviziju) obavi u svoje ime i za račun komitenta, i komitent su sudionici materijalno pravnog odnosa iz Ugovora o komisionu, ali ne i u pogledu pravnih poslova koje komisionar, u okviru zaključenog ugovora o komisionu zasnjuje sa trećim osobama.

Stoga, kako je tuženi u ovoj pravnoj stvari, odnosno njegov pravni prednik, kao komisionar, u svoje ime i za račun tužitelja, kao komitenta, obavio ugovorene poslove u skladu sa Ugovorom o komisionu - član 3. Ugovora o kreditu - zaključenjem Ugovora o kreditu sa korisnikom kredita Š. S., dakle trećom osobom, sporni odnos omeđen tužbenim zahtjevom u ovoj pravnoj stvari se ima sagledati isključivo kroz pripadajuća prava i obaveze tužitelja i tuženog proizašla iz Ugovora o komisionu.

Navedena pripadajuća prava i obaveze su takva da sagledavanjem predmeta spora u vidu zahtjeva tužitelja za isplatu osnovom naknade štete koju mu je prouzročio tuženi, koji je kao komisionar propustio u izvršnom predmetu poduzeti mjeru uređenja prijedloga za izvršenje, što je imalo za posljedicu njegovo odbacivanje, istaknuti prigovor tuženog o zastarjelosti zahtjeva tužitelja neophodno je sagledati kroz pravila materijalnog prava, koja određuju njegovu primjenu u okviru ovako zasnovanog pravnog odnosa.

Prema odredbi član 155. ZOO-a propisano je da je šteta umanjena nečije imovine (obična šteta), sprječavanje njezina povećanja (izmaka korist) i povreda prava osobnosti (neimovinska šteta), a tko drugome prouzroči štetu dužan je naknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje (član 154. stav (1) ZOO-a).

Zastarom prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze, zastara nastupa kada protekne zakonom određeno vrijeme u kojem je vjerovnik mogao zahtijevati ispunjenje obveze., a sud se neće obazirati na zastaru ako se dužnik nije na nju pozvao (član 360, ZOO-a).

Odredbom člana 376. ZOO-a propisano je da potraživanje naknade štete zastarijeva za tri godine od kada je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je štetu počinila, a u svakom slučaju ta tražbina zastarijeva za pet godina od kada je šteta nastala (stav 2. citiranog člana), dok je stavom 3. navedenog člana određeno da tražbina naknade štete nastale povredom ugovorne obveze zastarijeva za vrijeme određenog za zastaru te obveze.

U konkretnom slučaju tuženi je kao komisionar u svoje ime i za račun tužitelja izvršio radnje ugovorene Ugovorom o komisionu, dodjelom kredita, te nakon ne vraćanja kredita, „preduzimanja mjera za redovnu naplatu dospjelih potraživanja po kreditima“ - član 3. Ugovora o komisionu.

Po ocjeni revizijskog suda radilo bi se o zastupanju pravnih interesa tužitelja na temelju ugovoru o nalogu u okviru zasnovanog komisionog onosa, dakle, ugovoru koji je regulisan odredbom člana 763. do 784. ZOO-a.

Na štete nastale povredom ugovorne obveze ne primjenjuju se posebni rokovi iz stava 1. i 2. člana 376. ZOO-a, nego se na njih primjenjuje zastarni rok koji je određen i za zastaru obveze čijom povredom je šteta nastala (stav 3. citiranog člana).

Tako u konkretnom slučaju kako je šteta nastala iz ugovora o nalogu, a budući odredbe koje uređuju ugovorni nalog ne sadrže posebne odredbe o zastari, potraživanja koja slijede iz tog ugovora za te obveze primjenjuje se opći zastarni rok iz člana 371. ZOO-a od pet godina.

Imajući u vidu naprijed navedena utvrđenja, ovaj revizijski sud protivno stanovištu tužitelja izraženom u reviziji, smatra da je pravilno stanovište drugostepenog suda da u konkretnom slučaju tužbeni zahtjev nije usmjeren na ispunjenje potraživanja iz posla kojeg je komisionar (tuženi) zaključio sa trećim, za račun komitenta (tužitelj) , nego na naknadu štete prouzrokovane nečinjenjem od strane komisionara.

Obaveza tuženog prema Ugovoru o komisionu i kasnije zaključenim aneksima je bila i ta da je bio dužan preduzimati sve mjere za naplatu dospjelih potraživanja sudskim putem, što podrazumijeva pokretanje sudskih postupka i učestvovanje u sudskim postupcima.

Tuženi ne odgovara za naplativost kredita od dužnika, ali odgovara, za povredu ugovorne obaveze prema ugovoru o komisionu ako je propustio preduzeti sve pravne radnje u

sudskim postupcima, kako postupak protiv dužnika ne bi bio okončan odbačajem tužbe za naplatu kreditnog duga.

Po ocjeni i ovog suda, u konkretnom slučaju radi se o povredi ugovornih obaveza i naknadi štete zbog povrede ugovornih obaveza, u kom slučaju se ima primijeniti odredba člana 376. stav 3. ZOO-a i opšti zastarni rok iz člana 371. tog zakona, a u vezi sa članom 186. istog zakona.

Prema ovim odredbama iz člana 376. stav 3. ZOO-a potraživanje naknade štete nastale povredom ugovornih obaveza zastarijeva za vrijeme određeno za zastaru te obaveze, a prema odredbi člana 371. ZOO-a potraživanja zastarijevaju za pet godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarjelosti.

Kako je obaveza naknade štete koja je načinjena povredom ugovorne obaveze (propust tuženog da preduzmu sve radnje u parničnom postupku radi naplate kreditnog duga), i po ocjeni ovog suda, vezana za donošenje rješenja o odbačaju prijedloga za izvršenje od 19.10.2005. godine, koje je postalo pravomoćno dana 16.11.2005. godine, za koju radnju se veže propust tuženog i osnov za naknadu štete, to se od narednog dana računa zastarni rok (član 361. ZOO), kada je tužitelj mogao zahtijevati naknadu štete od tuženog.

Tužba u ovoj pravnoj stvari, koja u skladu sa odredbom člana 388. ZOO dovodi do prekida zastarijevanja, je podnesena prvostepenom sudu dana 17.07.2013. godine, dakle nakon proteka petogodišnjeg roka zastarjelosti iz člana 371. ZOO-a, u vezi sa članom 376. stav 3. ZOO, pa je drugostepeni sud pravilno primijenio materijalno pravo kada je odbio tužbeni zahtjev uslijed zastarjelosti predmetnog potraživanja (član 360. ZOO-a)

Neprihvatljiv je prigovor revidenta o pogrešnoj primjeni materijalnog prava kroz navode da se zastarni rok treba računati od saznanja tužitelja za nastalu štetu, 12.07.2012. godine, kada je zaključen Ugovor o cesiji, jer se u konkretnom slučaju radi o sporu naknade štete zbog povrede ugovorne obaveze, u kom slučaju se zastarni rok računa od dana povrede ugovorne obaveze, pa je petogodišnji objektivni rok zastarjelosti potraživanja za naknadu štete iz odredbe člana 376. stav 2. ZOO istekao do dana podnošenja tužbe.

Ostali revizijski prigovori nisu od odlučnog značaja za donošenje drugačije odluke u ovoj pravnoj stvari (član 231. u vezi sa članom 253. ZPP).

Dosljedno navedenom, valjalo je reviziju tužitelja, saglasno odredbama člana 248. ZPP-a, odbiti i odlučiti u svemu kao u izreci ove presude.

Odluka o troškovima revizijskog postupka je donesena na osnovu člana 397. stav (1) ZPP-a jer tužitelj nije uspio sa revizijom u cijelosti.

Predsjednica vijeća
Fatima Imamović s.r.